

PLAČNI KIKSI? Dobri direktorji za malo denarja ne bodo delali, država pa si kot lastnica daje prednost

Kaj je narobe s plačami šefov v državnih družbah

► Ministrice za gospodarstvo **Darja Radić** vodilni v državnih družbah pozivajo k umiku zakona, ki omejuje njihove plače, čeprav je uvedla prekrškovni postopek zoper nadzornike Pošte.

Tanja Smrekar
tanja.smrekar@finance.si

Ali je generalni direktor Pošte Slovenije Aleš Hauc res prejemal 2.300 evrov bruto previsoko mesečno plačo glede na zakon o prejemkih poslovodstev v državnih podjetjih? Ministrstvo za gospodarstvo Darje Radić trdi, da je plača previsoka in zato uvaja prekrškovni postopek proti nadzornikom, ki so poslovodstvu plačo potrdili. Grozi jim od štiri do pet tisoč evrov kazni. Aleš Hauc je prepričan o nasprotnem: »Plača ni izračunana nezakonito!«

Preverili smo, zakaj je zakon, ki ga je sicer sestavila v začetku leta še ministrska garnitura Mateja Lahovnika, lahko škodljiv.

NEPRAVIČNOST:

Direktorji imajo plačo oblikovano po mnogokratniku povprečne plače v družbi ali skupini glede na velikost podjetja. Mnogokratnik pet za velike družbe pripada direktorjem teh družb, pri čemer ni pomembno, ali imajo malo ali veliko zaposlenih, skratka, ali imajo malo

visoko plačanega kadra z veliko dodano vrednostjo ali veliko slabo plačanega kadra v recimo delovno intenzivnih panogah. Tako je lahko direktor družbe z manj zaposlenimi, v kateri je povprečna plača tri tisočake bruto, plačan dvakrat več kot direktor podjetja s povprečno plačo v družbi 1.500 evrov in z več tisoč zaposlenimi.

NEENAKOPRAVEN:

Pogodbo o zaposlitvi direktorja morajo nadzorniki poslati ministrstvu za gospodarstvo in ta jo mora varovati kot poslovno skrivnost. To pomeni, da morebitni drugi delničarji, ki so manjšinski lastniki, niso obravnavani enako, saj v zakonu ne piše, da morajo nadzorniki poslati pogodbo tudi njim.

NASPROTUJOČI ZGD:

Zakon o gospodarskih družbah določa odpoklic članov nadzornega sveta s tričetrtinsko večino na skupščini delničarjev, zakon o prejemkih vodilnih v državnih družbah pa za razrešitev predvideva navadno večino. Gre sicer »le« za razrešitev v primerih, če nadzorniki ne predlagajo uskladitev

pogodb po tem zakonu.

V NASPROTJU Z OECD:

V smernicah Organizacije za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD), ki jih navaja tudi Hauc, piše, da mora država pustiti odborom družb v državni lasti, da izvajajo svoje naloge, in mora spoštovati njihovo neodvisnost. Sonja Šmuc iz Združenja Manager dodaja, da so prejemke menedžerjev v EU administrativno omejili le na Poljskem, kjer so to rešitev kritizirali.

ŠKODLJIV:

Na Združenju Manager menijo, da zakon lahko povzroči gospodarsko škodo in zniža vrednost državnega premoženja: »Kakovost ljudi, ki vodijo podjetja, in njihova motivacija za doseganje poslovnih ciljev sta namreč neposredno povezana z dejanskimi rezultati podjetja. Povečala se je nevarnost, da odlični kadri ne želijo delovati v podjetjih, ki sodijo pod to ureditev.«

Pri pisanju prispevka smo si pomagali tudi s stališči upravnega odbora Združenja članov nadzornikov Slovenije. ●

F HAUČEVO MNENJE**Bo obeščen tudi OECD?**

► Generalni direktor ima petkratnik povprečne plače v družbah v skupini na temelju predmetnega zakona, pravi direktor Pošte Aleš Hauc. O spremenljivem delu prejemkov, ki lahko znašajo največ 30 odstotkov osnovne plače na letni ravni, odloča nadzorni svet po presoji letnega poročila. Tako mnenje nadzornega sveta kot mnenje posloводства je, da plača posloводства na Pošti Slovenije ni nezakonita, pravi Hauc, ki je pridobil tudi pravna mnenja: »Ministrstvo za gospodarstvo bi moralo v tem primeru ravnati zelo pragmatično, se zavzeti za sodobno korporativno upravljanje družb v državni lasti, zakon pa odpraviti in ga nadomestiti s smericami, ki bodo v skladu s smericami OECD. Ker je ministrstvo začelo prekrškovne postopke na temelju zakona, ki ga ima očitno tudi pravna stroka za spornega, bi to pomenilo, da politika še vedno vlada nad stroko in razmišljamo, da bi o tem obvestili tudi OECD v Parizu. Če se namerava zakonodajalec prilagoditi logiki, da je zaradi zavisti množic bolje udariti po direktorjih državnih družb z nižjimi plačami, kot pa jih stimulirati, da bodo čim bolje delali, bodo dolgoročno izgubljali družbe, njihovi zaposleni in država.«

F ANKETA**Mnenje večine: Stran z zakonom!****Kaj menite o zakonskem urejanju plač menedžerjev v državnih družbah in kako bi vi uredili omenjeno področje?****Zmago Skobir, Aerodrom Ljubljana:**

»Zakon ni bil pripravljen dovolj premišljeno, ne dosega postavljenega cilja in neupravičeno postavlja enaka merila za neprimerljiva podjetja. Aerodrom Ljubljana je organiziran kot delniška družba, ki posluje po tržnih zakonitostih in v konkurenčnih razmerah, pa zanjo veljajo enaka merila, kot denimo za javne zavode in druge organizacijske oblike, ki opravljajo javne službe in so proračunski porabniki. Poleg tega zakon dopušča anomalije, da so lahko uprave podjetij, ki poslujejo dobro in ustvarjajo dobiček, plačane precej slabše od uprav podjetij z velikimi izgubami. Prejemem petkratnik plače v podjetju, ki je avgusta znašala 1.621,40 evra. Variabilni del plače se izplačuje enkrat na leto, lahko znaša do 30 odstotkov letne bruto plače.«

Goran Brankovič, Slovenske železnice:

»Kljub želji vlade po obvladovanju včasih ekscesnih prejemkov poslovodnih oseb v

državnih gospodarskih družbah je posledica poenotenja plačnega sistema nemotiviranost uprav. Izboljšanje ugleda gospodarstvenikov je potrebno, vendar razlog za njegov upad niso bili le prejemki uprav, ampak predvsem nerazumne poslovne odločitve v preteklosti in slabosti sistema korporativnega upravljanja podjetij v Sloveniji. Moja osnovna bruto plača je petkratnik povprečne plače v skupini SŽ – 7.401,25 evra. Variabilni del plačila je največ do 30 odstotkov.«

Matjaž Rakovec, Zavarovalnica Triglav:

»Tako administrativno določanje plač je neprimerno, če želimo pritegniti ustrezne domače in tuje kadre, ki so nosilci razvoja. Zato se soočamo z ‚begom možganov‘. Večji poudarek bi moral biti na variabilnem delu plač. Da država z zakonom določi plače, pomeni, da ima en delničar odločen vpliv na določanje plač, drugi delničarji pa te možnosti nimajo. Tudi menedžer mora imeti priložnost in spodbudo, da dobro upravlja podjetje, poveča dobičkonosnost in je primerno nagrajen prek variabilnega dela. V tujini je razmerje med fiksnim in variabilnim delom ena proti pet, pri nas ena proti 0,3. V prvi polovici leta so člani uprave prejeli 341.064 evrov prejemkov, nadzorniki pa 33.914 evrov.«

Aleš Hauc, Pošta Slovenije:

»Zakon je po mojem mnenju neustaven in privilegira državo kot (so)lastnika. Sam bi

to področje uredil z uveljavitvijo sodobnih smernic nadzornikom za določanje prejemkov uprav v družbah z neposrednim večinskim lastništvom države, ki bi določali stimulatívne pogoje.«

Ivica Kranjčević, Telekom Slovenije:

»Sem privrženec odprte ekonomije in zakonitosti, ki jih ureja trg. Kljub temu

zakon ocenjujem kot dober za urejanje nekaterih nenormalnosti, ki so se pojavile v naši družbi. V obdobju velike gospodarske krize pri nas je bilo sprejetje takega zakona nujno. Lahko pa razpravljamo, ali so določena razmerja med najnižjo ali povprečno in najvišjo plačo pravilna in stimulatívna ali ne, ampak take razprave pustimo za čas, ko bo kriza popustila.«

Borut Meh, HSE:

»Obstajajo tudi enoosebne državne družbe z omejeno odgovornostjo, kot smo tudi mi. V teh

ima lastnik lahko neposredno komunikacijo z vodstvom. Tam, kjer je

Stran / Page: 5

Doseg / Reach: 47000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 709 cm2

3 / 3

lastnina mešana, pa država administrativno ne more urejati zadev. To je neprimerno in mora biti stvar nadzornega sveta. Naj da država, če želi, nezavezujoča priporočila ali pa naj o plačni politiki odloča skupščina lastnikov. Moja plača je okoli 11 tisoč evrov bruto.«

Borut Bratina, EPF in pisec pravnega mnenja o plačah za Pošto Slovenije:

»Zakon je nepotreben, nesistemski in populističen ter namenjen doseganju političnih točk! Že zakon o gospodarskih družbah namreč določa, da lahko skupščina lastnikov določi plačno politiko v posamezni gospodarski družbi in naj država potem ureja plačno politiko prek skupščin v družbah, v katerih se ji to zdi potrebno, ne pa kar za vse družbe enako z zakonom.«

Irena Prijović, Združenje nadzornikov Slovenije:

»Združenje Lahovnikovega zakona in uredbe ni podprlo. Vlada s tem posega v zakonske pristojnosti nadzornih svetov. Takšna politika prejemkov uprav v državnih podjetjih, ki sicer delujejo v tržnih razmerah, je z vidika upravljanja podjetij neprimerna. Sestava prejemkov članov uprav mora

spodbujati dolgoročno vzdržnost družbe in zagotoviti, da prejemki temeljijo na rezultatih.«

Sonja Šmuc, Združenje Manager:

»Zakon je treba umakniti, določanje nagrajevanja poslovnih oseb pa prepustiti skrbno izbranim in primerno plačanim nadzornikom. Predvsem pa morajo nadzorniki menedžerjem postaviti jasne in ambiciozne poslovne cilje, potem pa jih ocenjevati glede na stopnjo njihovega doseganja ali preseganja. Vodilni naj bodo za prevzem odgovornosti in doseganje rezultatov primerno nagrajeni, za neuspešnost pa ustrezno kaznovani.«

Gregor Veselko, Luka Koper:

»Zakon naj kvečjemu velja res samo za javna podjetja, ne pa za gospodarske družbe. Če te konkurirajo na trgu, v primeru Luke Koper celo na svetovnem trgu, in to uspešno, potem naj ta konkurenčnost velja tudi na področju plač poslovnih organov.«

Opomba: Za mnenje o zakonu še čakamo ministrstvo za gospodarstvo.

Tanja Smrekar

tanja.smrekar@finance.si